

L'obra explica tots els intents terapèutics posats en pràctica, sempre amb resultats negatius, i va seguint els avenços de l'epidèmia cap al Maresme (1883), cap a Barcelona (1886), cap al Vallès i la comarca d'Odena (1887), cap a Vilafranca del Penedès (1890), cap a Tarragona (1891), Vilafranca (1892), Reus (1895), el Perelló i Tivissa (1900), Bot, Caseres, Patils (1901), Arnes (1902), l'Ametlla de Mar (1903), la Sénia (1904), Amposta (1905) i fins a l'últim reducte de les terres de la Catalunya estricta: Godall i Freginals, l'any 1908.

El text intercala algunes anècdotes pintoresques, com la del diari tarragoní «La Opinión» que sostenia la innecessitat de fer cap acció contra la fil·loxera puix que, com que els insectes no són cosmopolites, no s'acclimatarà a Espanya. Com si en passar la frontera oficial hi hagués uns canvis climàtics que l'insecte no hagués de poder resistir. Això ho deia l'any 1878, quan la plaga ja era al Rosselló, o sia en terres geogràficament, climàticament i idiomàticament catalanes.

El llibre no oblidia, naturalment, la solució que va resultar l'única bona i que l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre ja propugnava l'any 1874: replantar amb vinya americana, amb la qual el nefast insecte no volia saber res, i no oblidia tampoc l'examen dels preus del vi, que van aconseguir

una cota màxima entre 1880 i 1886, amb el corresponent enriquiment de les comarques productores encara no atacades per la malura; però que van començar a davallar a partir de 1887, quan l'epidèmia tot just s'ensenyoria del Penedès, davallada a la qual es deu una altra part de la catàstrofe.

Com dèiem en començar, Iglésies se serveix d'una àmplia bibliografia de l'època. Ultra la premsa, consulta les memòries de la Reial Acadèmia de Ciències de Barcelona, les actes de les sessions dels congressos fil·loxèrics de Madrid i Saragossa, i molts llibres publicats sobre la matèria en els últims vint-i-cinc anys del segle passat.

Podria semblar que el llibre d'Iglésies es limita a compendiar tot el que s'ha escrit sobre la fil·loxera a Catalunya d'ençà que va aparèixer a Europa fins ara. Això sol ja seria un treball notabilíssim, i ho és per la visió de conjunt que proporciona d'un problema tan vast i tan substancial. Però Iglésies, com era d'esperar, no se circumscriu a aquesta feina sinó que en fa una de molt més important: analitza opinions, les contrasta, arriba a conclusions i enllaça, amb la seva particular subtilesa, l'aspecte científic, l'agrícola, el social, el polític, l'econòmic i el demogràfic.

R. A.

## SECCIO DE CIENCIES MORALES I POLITIQUES

# La població de Reus l'any 1787

### LA VISIO GENERAL

Reus dona el gran salt demogràfic a la segona meitat del segle XVIII, en passar de 1.968 habitants, que se li atribueixen l'any 1719, a 14.440 que li assigna el cens del comte de Floridablanca l'any 1787. Es tracta d'un guany de 12.721, habitants que representen el 740 % sobre la xifra de 68 anys abans. És el benefici demogràfic més espectacular que es produeix a Catalunya en un període que arreu del país es presenta com a excepcional.

L'any 1719, a més de Barcelona que tenia 34.005 habitants —xifra tanmateix inferior a la del Reus d'avui— en l'ordre demogràfic passaven davant de Reus les localitats de Mataró (5.918 habitants), Manresa (5.647 hab.), Tortosa (5.343 ha.), Vic (4.783 hab.), Tarragona (5.647 hab.), Girona (4.473 hab.), Valls (3.116 hab.), Lleida (2.353 hab.), Olot (2.627 hab.) i Cervera (2.112

hab.). En arribar a l'any 1787, Reus les sobrepassa totes amb molt d'escreix, a part Barcelona.

L'increment de població entre 1719 i 1787 és general a Catalunya, que passa de 405.802 habitants que tenia a la primera data, a 875.388 que se li n'estimen a la segona, amb un 115'71 % d'augment. Entre les comarques catalanes són precisament les Garrigues (257'55 %), el Priorat (251'83 %) i el Baix Camp (220'13 %), ben relacionades amb Reus, les que ofereixen l'increment màxim. Hem d'advertir, però, que dels manuscrits del cens de 1787 ens falten els detalls locals del corregiment de Tortosa i no podem fer deduccions sobre el moviment demogràfic de les comarques del Baix Ebre, el Montsià i la Terra Alta i part de la Ribera d'Ebre que constitueixen aquella demarcació. Però les dades globals permeten deduir un augment conjunt d'un 261'07 %, el qual supera els índexs de cada una de les comarques referides en primer terme. Però precisament les

comarques incloses en el corregiment de Tortosa es troben també a l'extrem meridional de Catalunya i algunes, com la Ribera i la Terra Alta, són tanmateix íntimament relacionades amb la nostra ciutat. No és solament Reus que ascendeix en un grau molt considerable, sinó tota la zona situada des del Baix Camp al confí ponentí del Principat.

Pel que afecta a Reus, és molt important la influència de la supressió de les duanes interiors entre els antics regnes peninsulars disposada per Felip V, i la major fluidesa del comerç cara a l'Aragó que li permet de captar a favor del seu mercat la zona de Casp i Alcanyis. Però per la generalitat de la zona d'aquest mercat, no costa gaire d'adonar-se que és el formidable ascens vinícola en primer lloc i també l'oliverer en segon, que originen aquesta plèthora de riquesa. Antonio Ponz, en el seu ultraconegut «Viaje», remarca la decadència de la fabricació i afirma per referències que li donen a Tarragona, —no va posar els peus a Reus— que a la nostra ciutat solament queda una fàbrica d'estamenyes i diu que tot es redueix a vins, aiguardents «y a muchas tiendas de géneros extranjeros».

L'any 1787 Barcelona, amb 92.385 habitants, era solament sis vegades més gran que Reus. Ignorem la població que aconseguia Tortosa, puix ja hem dit que la part que l'afecta del manuscrit del cens no ens és coneguda. Però a part la variació que pot originar l'estima concreta de Tortosa, hem de situar Reus en el lloc immediat a Barcelona. Darrera Reus venia Lleida que tenia 10.380 habitants i, a continuació, Mataró, que el 1719 era la segona ciutat catalana després de Barcelona i el 1787 tenia 9.657 habitants i això la situava al quart lloc, puix hem d'acceptar que anava darrera Tortosa. En rang de decreixent teníem Olot amb 9.146 hab., Vic amb 8.919 idem, Tarragona amb 8.541 idem i Valls amb 8.162.

Aquestes localitats, que com hem dit, l'any 1719 havien ocupat llocs davant de Reus, havien sofert en el període que ens ocupa increments molt inferiors al de la capital del Baix Camp. Basta dir

que Lleida, que era la que havia obtingut un índex de creixement major entre totes elles, l'havia limitat a un 341 %. A Catalunya únicament podem assenyalar, amb percentatges de creixement superiors a Reus, alguns llogarrets insignificants com per exemple Mont-ràs (Baix Empordà), que de 21 habitants que tenia el 1719 havia passat a 463; Benavent (Segrià), que de 32 habitants havia passat a 395; Corbins (Segrià), que de 70 havia passat a 701; Rosselló (Segrià), que de 39 havia ascendit a 390; Vilamaniscle (Alt Empordà), que de 18 havia passat a 240, etc. Però, com veiem, aquests minúsculs agrupaments humans de caràcter accentuadament rural, partien d'una ínfima xifra demogràfica i un petit impuls colonitzador degudament estructurat els portava a un índex altíssim. Cap de les localitats amb índex de creixement superior a Reus aconseguia el centenar d'habitants l'any 1719 ni arribava a 900 el 1778.

Es pot pledejar entorn de la xifra de població que s'atribueix a Reus el 1719, la qual constitueix la base dels càlculs que hem realitzat. Confessem que no hem escorcollat a l'arxiu local per confirmar aquella xifra i que treballem damunt documents de la cancelleria reial i censos generals. De quatre recomptes de població realitzats entre 1708 i 1719, únicament consta el nombre d'habitants en el darrer, que és el que indica 1968 ànimes, amb 740 veïns. Corresponen 2'65 habitants per cada veí, xifra que ens sembla baixa. El 1708, en el seu cens de caràcter particular, Josep Aparici atribueix a Reus 902 cases, el 1717 el cens oficial signat per l'Intendent Josep de Pedrajas li n'atribueix 818 i en un repartiment d'armes per a lluitar contra els guerrillers del Carrasclat li reconeixen 700 cases. Són xifres que no fan variar massa la que trobem atribuïda a Reus l'indicat 1719.

## L'ESTAT CIVIL

La distribució per edats i estat civil de la població de la nostra ciutat l'any 1787 era la; següent:

|                          | Solters |       | Casats |       | Vidus |       | Total per edats |
|--------------------------|---------|-------|--------|-------|-------|-------|-----------------|
|                          | Homes   | Dones | Homes  | Dones | Homes | Dones |                 |
| Fins a 7 anys . . . . .  | 1.699   | 1.632 | —      | —     | —     | —     | 3.331           |
| De 7 a 16 . . . . .      | 1.590   | 1.715 | 5      | 32    | —     | —     | 3.342           |
| De 16 a 25 . . . . .     | 629     | 721   | 295    | 483   | 5     | 16    | 2.149           |
| De 25 a 40 . . . . .     | 106     | 89    | 1.350  | 1.412 | 21    | 61    | 3.039           |
| De 40 a 50 . . . . .     | 57      | 43    | 621    | 463   | 42    | 191   | 1.417           |
| Més de 50 anys . . . . . | 72      | 17    | 374    | 289   | 118   | 292   | 1.162           |
| <i>Total</i> . . . . .   | 4.153   | 4.217 | 2.645  | 2.679 | 186   | 560   | 14.440          |
|                          | 8370    |       | 5324   |       | 746   |       |                 |

Resulten 6.984 homes i 7.456 dones, és a dir un 48'36 % d'elements virils i un 51'64 % de femenins. De manera que els contingents de les dues naturaleses gairebé s'igualen o almenys s'equilibren, cosa que no es dona en gaires localitats, puix el més corrent és el gran predomini de l'element femení. Diu Georges que l'equilibri dels sexes és un símptoma de condició urbana en les poblacions.

Al Reus d'aquells dies la gent es casava i compensava entre si els estats civils. Entre els 25 anys i l'edat màxima solament trobem 235 solters i 149 solteres i això representa un índex d'un 8 % dels homes d'entre els 16 i els 65 anys i un 5 % de les dones de la mateixa edat. Però com que els elements dels dos sexes d'entre els 16 i els 40 anys són encara molt susceptibles de casar-se, podem concretar que únicament hi ha 129 concos d'entre 40 i 65 anys i 60 donzelles destinades a vestir sants. Els concos es fan més visibles en edat superior als 50 anys, perquè donen la xifra de 72 sobre únicament 17 donetes per merèixer. Observem també que hi ha 32 dones casades d'edat inferior als 16 anys i 5 homes en les mateixes edats i condicions. Tanmateix entre els 16 i els 25 anys ja es donen 5 vidus i 16 viudetes. Notem també que la diferència entre homes casats i dones

casades permet deduir que hi havia 34 marits absents de Reus, amb llurs mullers que continuaven residint a la ciutat. Es pot deduir que les noies es casaven relativament joves, cosa que ajuda a tenir molts fills i els homes ho feien en edat una mica major. Entre els 16 i els 25 anys les dones casades representen un 63 % dels casats.

La relació de viduitats proporciona 354 vidues més que la xifra de vidus, cosa que s'adiu amb l'antiga llei universal de la sobremortalitat masculina sobre la femenina. Entorn d'aquesta llei, per a poder realitzar deduccions més rigoroses, ens caldria treballar sobre xifres de naixements i defuncions que no posseïm. Però observem que en els infants, inferiors als 7 anys, hi ha 67 homes més que no dones. En canvi entre els 7 i els 16 anys hi ha 152 dones més que homes. La cosa és deguda a un canvi de signe normal en la taxa de masculinitat, puix la mortalitat s'abat més intensament en els adolescents que en les noies. Hi ha una llei demogràfica universal que sosté que en néixer els barons representen el 105 sobre les cent dones i després la relació s'inverteix.

#### LA PIRAMIDE D'EDATS

A base de l'estat abans inserit podem establir la següent piràmide d'edats:

| Homes | Anys      | Dones |
|-------|-----------|-------|
| 564   | Més de 50 | 598   |
| 720   | 50        | 697   |
| 739   | 40        | 781   |
| 738   | 33        | 781   |
| 929   | 25        | 1220  |
| 1595  | 16        | 1747  |
| 1699  | 7         | 1632  |

Prèviament hem partit la classificació d'entre els 25 i els 40 anys, i l'hem distribuïda en dos grans iguals, cadascun dels quals conté la meitat de la xifra que era assignada al conjunt. Ho hem fet així, a fi de donar una major regularitat al nombre de generacions de cada grup. El graó inferior comprèn 7 generacions, el segon 9, el ter-

cer 10, el quart 7, el quint 8. Aquests dos darrers junts fan les 15 generacions que indica la distribució d'entre 16 i 40 anys que conté el cens. El sisè graó comprèn 10 generacions i el darrer tots els vells, sense indicació d'edats.

La piràmide resulta regular, amb una base ampla i molt sòlida de generacions joves i un ascens

que s'aprima amb ordre relatiu i normalitat. No hi ha entrants i sortints, ni brusquedats en el perfil. Com és normal, les generacions es redueixen d'efectius a mida que envelleixen i la disminució depèn de factors naturals. Aquesta regularitat en ordre decreixent cap a la vellesa posa de manifest la inexistència d'immigracions, les quals haurien eixamplat els graons que assenyalen les generacions més madures, si les immigracions fossin antigues i les de les persones en plenitud de facultats de treball si fossin recents. Les immigracions fan dissimètriques les piràmides d'edat, sobretot per la banda dels homes joves, puix són aquests els que en preponderància acuden a cercar feina i com veiem aquesta circumstància no es dona en la nostra figura geomètrica. Aquesta expressa que la població de Reus es valia dels seus propis elements i, sobre d'ells, la mort actuava amb normalitat.

Al Reus de 1787 hi havia d'haver uns coeficients de naixement altíssims, puix la base d'infants de la piràmide és molt notable. Pensem, que fins als 16 anys hi ha 6.673 individus que representen el 46'21 % del total de la població i això determina, amb certesa absoluta, que la ciutat tenia assegurada la creixença, puix són els nens i la joventut qui garanteix l'esdevenidor. Reus el 1787 denota ésser una població jove, vigorosa i sana. El gran nombre d'infants i adolescents indica que els matrimonis tenien molts fills. Podem calcular que fins als 40 anys, 1.650 matrimonis han tingut 6.673 fills els quals es mantenien en vida, o sigui que toca 4 fills vius per matrimoni. De seguir aquest ritme de procreació la ciutat es doblaria d'habitants en arribar els infants d'aleshores als 40 anys. I tanmateix cal no oblidar que la piràmide establerta és referida a una data anterior a l'expandiment general de la vacuna contra la verola, en la qual data els índexs de mortalitat infantil eren terribles. Això ens permet deduir que el nombre de fills per matrimoni havia d'ésser bastant superior al calculat, puix aquest proporció solament el dels fills que sobreviuen. Teníem, doncs, dones prolífiques.

La piràmide denota també uns dies de pau ciutadana, puix, si en el període s'haguessin produït mobilitzacions bèl·liques importants que haguessin determinat absències virils per servei militar, les minves de naixements i la pèrdua de vides quedarien reflectides per irregularitats en els graons les quals irregularitats desfigurarien el dibuix geomètric. Aquest demostra també prosperitat, puix que si hi hagués hagut misèries que obliguessin a emigrar, es produirien també osques en la graonada. Però, tal com hem advertit abans,

aquesta prosperitat no provoca cap excessiu apostenament de forasters a jutjar per la forma ajustada de l'ordre dels graons. En tot cas l'apostenament de persones no nascudes a Reus es produiria, no en forma individual d'homes en plenitud de força i minyones en ple vigor a la recerca de treball, sinó per famílies enteres, amb els infants inclosos.

## LES PROFESSIONS I ELS OFICIS

El manuscrit del cens de 1787 ofereix la següent classificació per professions:

|                                                                                                        |       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| Capellans . . . . .                                                                                    | 1     |
| Beneficiats . . . . .                                                                                  | 28    |
| Tinents de capella . . . . .                                                                           | 2     |
| Sagristans . . . . .                                                                                   | 3     |
| Escolans . . . . .                                                                                     | 2     |
| Ordenats a títol de Patrimoni . . . . .                                                                | 8     |
| Ordenats de menors . . . . .                                                                           | 3     |
| «Hidalgos» . . . . .                                                                                   | 26    |
| Advocats . . . . .                                                                                     | 10    |
| Escriptors . . . . .                                                                                   | 14    |
| Estudiants . . . . .                                                                                   | 62    |
| Pagesos . . . . .                                                                                      | 354   |
| Jornalers . . . . .                                                                                    | 568   |
| Comerciants . . . . .                                                                                  | 39    |
| Fabricants . . . . .                                                                                   | 563   |
| Artífexs . . . . .                                                                                     | 2.440 |
| Músics . . . . .                                                                                       | 2     |
| Servents . . . . .                                                                                     | 6     |
| Empleats amb sou reial . . . . .                                                                       | 19    |
| Amb fur militar . . . . .                                                                              | 27    |
| Dependents de la Inquisició . . . . .                                                                  | 11    |
| Síndics d'ordres religioses . . . . .                                                                  | 2     |
| Dependents de la Santa Creuada . . . . .                                                               | 1     |
| Indiferents que viuen de les seves rendes<br>o agències o bé assistits d'una altra<br>manera . . . . . | 15    |

Es classifiquen 4.206 individus sense que se'ns indiqui la seva edat. La xifra es més alta que la de la totalitat dels elements del sexe masculí majors de 16 anys, els quals solament sumen 3.690 individus. D'aquesta darrera xifra encara caldria restar els vells impossibilitats de treballar. La classificació conté, poc més o menys, la totalitat dels homes d'entre 12-14 anys i els 50-60.

La classificació mostra que Reus no era una ciutat levítica. Contra 242 homes que exerceixen oficis que no produeixen directament riquesa (religiosos, advocats, escriptors, servents, dependents de la Inquisició, amb fur militar, indiferents que viuen de renda, etc.) n'hi ha 4.064 que aporten el seu treball positiu a l'economia de la ciutat. Es tracta d'un classificat religiós econòmicament

inactiu o bé administratiu per cada 17 directament productius. Es una situació que hem de jutjar tolerable.

Resulta notable la indicació de 2.440 artesans, els quals junt amb els 39 comerciants i els 563 fabricants, donaven a Reus el seu aire urbà. Els 568 jornalers no podem endevinar si ho eren de treballs agrícoles a les ordres dels 354 pagesos. Aquests darrers, sens dubte eren propietaris d'hendes. Si ajuntem jornalers i pagesos obtenim 922 individus, que sobre els 4.306 classificats poden indicar un 20 % de dedicació a l'agricultura, coeficient que s'estima normal com el de la població agrícola compresa dins els nuclis urbans europeus del període.

### ELS CONVENTS I L'HOSPITAL

Per completar la població local falta la llista de religiosos, religioses i persones acollides a l'hospital. Aquesta és la següent:

#### *Convent de Jesús - Ordre de Sant Francesc*

|                       |           |
|-----------------------|-----------|
| Professos . . . . .   | 39        |
| Novicis . . . . .     | 7         |
| Llecs . . . . .       | 9         |
| Donats . . . . .      | 2         |
| Nens . . . . .        | 3         |
| <b>Suma . . . . .</b> | <b>60</b> |

#### *Convent de Sant Joan Baptista Ordre dels Carmelites Descalços*

|                       |           |
|-----------------------|-----------|
| Professos . . . . .   | 49        |
| Llecs . . . . .       | 7         |
| Servents . . . . .    | 3         |
| Nens . . . . .        | 2         |
| <b>Suma . . . . .</b> | <b>61</b> |

#### *Convent de monges carmelites descalces*

|                       |           |
|-----------------------|-----------|
| Religioses . . . . .  | 20        |
| Novícies . . . . .    | 1         |
| <b>Suma . . . . .</b> | <b>21</b> |

#### *Casa de Missió - Ordre de Sant Vicenç de Paül*

|                       |           |
|-----------------------|-----------|
| Professos . . . . .   | 6         |
| Llecs . . . . .       | 3         |
| Servents . . . . .    | 1         |
| <b>Suma . . . . .</b> | <b>10</b> |

#### *Hospital de Sant Joan*

|                       |           |
|-----------------------|-----------|
| Capellans . . . . .   | 1         |
| Empleats . . . . .    | 2         |
| Servents . . . . .    | 2         |
| Malalts . . . . .     | 4         |
| Malaltes . . . . .    | 3         |
| <b>Suma . . . . .</b> | <b>12</b> |

En conjunt són 164 persones més a afegir a la població local, les quals sembla que no són incloses en el nombre de les 14.440.

### ELS ACTUALS AGREGATS

Altament el 1787 els termes del Territori de Tarragona, el Brugar i Mascalvó, que actualment formen part del municipi de Reus, aleshores constituïen agrupacions independents. La distribució de les seves poblacions era com segueix:

#### *Territori de Tarragona*

|                         | Sollers   |          | Casats    |           | Vídus    |          | Totals per edats |
|-------------------------|-----------|----------|-----------|-----------|----------|----------|------------------|
|                         | Homes     | Dones    | Homes     | Dones     |          |          |                  |
| Fins a 7 anys . . . . . | 11        | 4        | —         | —         | —        | —        | 15               |
| De 7 a 16 . . . . .     | 8         | 4        | —         | —         | —        | —        | 12               |
| De 16 a 25 . . . . .    | 3         | —        | —         | 3         | —        | —        | 6                |
| De 25 a 40 . . . . .    | —         | —        | 6         | 4         | —        | —        | 10               |
| De 40 a 50 . . . . .    | —         | —        | 4         | 3         | —        | —        | 7                |
| De més de 50 . . . . .  | —         | —        | 3         | 3         | —        | —        | 6                |
| <b>Suma . . . . .</b>   | <b>22</b> | <b>8</b> | <b>13</b> | <b>13</b> | <b>—</b> | <b>—</b> | <b>56</b>        |
|                         | <b>30</b> |          | <b>26</b> |           |          |          |                  |

## El Brugar

|                         | Sollers |       | Casats |       | Vídus |       | Total per edats |
|-------------------------|---------|-------|--------|-------|-------|-------|-----------------|
|                         | Homes   | Dones | Homes  | Dones | Homes | Dones |                 |
| Fins a 7 anys . . . . . | 1       | —     | —      | —     | —     | —     | 1               |
| De 7 a 16 . . . . .     | 5       | 2     | —      | —     | —     | —     | 7               |
| De 16 a 25 . . . . .    | —       | —     | —      | —     | —     | —     | —               |
| De 25 a 40 . . . . .    | —       | —     | 3      | 3     | —     | —     | 6               |
| De 40 a 50 . . . . .    | —       | —     | 2      | 2     | —     | —     | 4               |
| De més de 50 . . . . .  | —       | —     | —      | —     | —     | —     | —               |
| <i>Suma</i> . . . . .   | 6       | 2     | 5      | 5     | —     | —     | 18              |
|                         | 8       |       | 10     |       |       |       |                 |

## Mascalvó

|                         | Sollers |       | Casats |       | Vídus |       | Total per edats |
|-------------------------|---------|-------|--------|-------|-------|-------|-----------------|
|                         | Homes   | Dones | Homes  | Dones | Homes | Dones |                 |
| Fins a 7 anys . . . . . | 2       | —     | —      | —     | —     | —     | 2               |
| De 7 a 16 . . . . .     | 1       | 2     | —      | —     | —     | —     | 3               |
| De 16 a 25 . . . . .    | 3       | 3     | —      | —     | —     | —     | 6               |
| De 25 a 40 . . . . .    | —       | —     | 1      | 1     | —     | —     | 2               |
| De 40 a 50 . . . . .    | —       | —     | —      | —     | —     | —     | —               |
| Més de 50 . . . . .     | —       | —     | —      | —     | 1     | —     | 1               |
| <i>Suma</i> . . . . .   | 6       | 5     | 1      | 1     | 1     | —     | 14              |
|                         | 11      |       | 2      |       | 1     |       |                 |

El primer és anunciat com a «término rónego llamado Territorio de Tarragona, sufragánea de Reus. No tiene pueblo. Parroquia de Constanti». El segon apareix amb la grafia «el Burgar» i la indicació: «Término rónego que solamente tiene 5 casas. Parroquia de la Selva». El tercer indica

solament que és parròquia de Vila-seca. El total dels tres termes proporciona 88 habitants, amb una classificació de 9 pagesos i 5 jornalers pel Territori de Tarragona, 5 pagesos pel Brugar i 2 per Mascalvó.

JOSEP IGLÉSIES

# NOTICIARI

## Un carrer "Pompeu Fabra" a Reus?

A primeries d'abril d'enguany el Centre de Lectura va fer arribar a l'Ajuntament una petició perquè fos donat el nom de Pompeu Fabra a una via cèntrica de la ciutat. S'hi indicava que considerava adient el tros de passeig de Sunyer comprès entre la plaça de Pius XII i el camí de Riudoms. Fins ara, ja entrat el juliol, no ens ha arribat cap resposta i cal creure que la nostra sol·licitud segueix en estudi.

Tenim notícia que, entre tant, la decisió de

donar el nom de Pompeu Fabra a un carrer ha estat presa pels ajuntaments de Banyoles, Blanes, Pineda, Terrassa, Corbera de Llobregat, Mataró (on li ha estat dedicat un monument, de més a més) i que el mes d'agost vinent la població d'Ulldemolins, al nostre Priorat, farà el mateix i li dedicarà també, alhora, un monòlit. A Montblanc ha estat col·locada una làpida commemorativa del centenari a la façana del Museu-Arxiu. Serà llàstima si Reus es queda enrera en una manifestació espiritual i cultural com aquesta.

Ara ens ve a tomb per reparar una omissió